

Sygn. akt I KK 437/22

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 lutego 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Andrzej Siuchniński (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Andrzej Tomczyk

SSN Eugeniusz Wildowicz

Protokolant Jolanta Włostowska

w sprawie **D. A.**

skazanego z art. 209a § 1 k.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej

na posiedzeniu w dniu 28 lutego 2023 r., w trybie art. 535 § 5 k.p.k.,

kasacji wniesionej przez Prokuratora Generalnego (na korzyść skazanego)

od wyroku nakazowego Sądu Rejonowego w Poznaniu

z dnia 9 grudnia 2019 r., sygn. akt III K 1057/19

- 1) uchyla zaskarżony wyrok i na podstawie art. 537 § 2 k.p.k.
w zw. z art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k. umarza postępowanie w sprawie,**
- 2) kosztami procesu obciąża Skarb Państwa.**

UZASADNIENIE

D. A. został oskarżony o to, że w okresie **od 1 sierpnia 2017 r. do 15 czerwca 2018 r.** w P. uchylał się od wykonania obowiązku alimentacyjnego wobec córki J. A., określonego co do wysokości na mocy wyroku Sądu Rejonowego Poznań-Nowe Miasto i Wilda IV Wydział Rodzinny i Nieletnich z dnia 16 lutego 2017 r., sygn. akt

IV RC 806/16, gdzie łączna wysokość powstałych wskutek tego zaległości stanowi równowartość co najmniej 3 świadczeń okresowych, przez co naraził pokrzywdzoną na niemożność zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych, tj. o czyn z art. 209 § 1a k.k..

W wyroku nakazowym z dnia 9 grudnia 2019 r., sygn. akt III K 1057/19, Sąd Rejonowy Poznań-Nowe Miasto i Wilda w Poznaniu przyjął, iż D. A. popełnił zarzucany czyn w okresie **od 1 sierpnia 2017 r. do 15 czerwca 2019 r.** i wymierzył mu karę roku ograniczenia wolności, zobowiązując w tym czasie do wykonywania nieodpłatnej, kontrolowanej pracy na cel społeczny w wymiarze 30 godzin w stosunku miesięcznym, na podstawie art. 34 § 3 k.k. w zw. z art. 72 § 1 pkt 3 k.k. zobowiązując go do wykonywania ciążącego na nim obowiązku łżenia na utrzymanie córki J. A..

Wyrok ten, wobec niezłożenia sprzeciwu przez żadną z uprawnionych stron, uprawomocnił się w dniu 7 lutego 2020 r.

Postanowieniem z dnia 9 lutego 2022 r. Sąd meriti działając z urzędu, na podstawie art. 105 § 1, 2 i 3 k.p.k., zmienił częściowo wyrok nakazowy z dnia 9 grudnia 2019 r., sygn. akt III K 1057/19, przez oznaczenie czasu popełnienia przestępstwa „od 1 sierpnia 2017 r. do 15 czerwca 2018 r.”.

Kasację od wyroku nakazowego z dnia 9 grudnia 2019 r. wywiódł, na korzyść skazanego, Prokurator Generalny. Zarzucił: „rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie przepisów prawa karnego procesowego, a mianowicie art. 500 § 1 i 3 k.p.k., polegające na wydaniu wobec D. A., w dniu 9 grudnia 2019 r., wyroku w postępowaniu nakazowym, mimo iż okoliczności popełnienia opisanego w akcie oskarżenia czynu z art. 209 § 1 a k.k., zakreślonego w granicach od 1 sierpnia 2017 r. do 15 czerwca 2018 r. oraz вина oskarżonego, w świetle całokształtu zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, budziły wątpliwości w odniesieniu do czasu popełnienia przez oskarżonego czynu zabronionego oraz opisu tego czynu, co w efekcie, z rażącym naruszeniem również art. 504 § 1 pkt 4 k.p.k., doprowadziło do skazania D. A. za winnego popełnienia przestępstwa z art. 209 § 1a k.k., popełnionego w okresie od 1 sierpnia 2017 r. do 15 czerwca 2019 r.

podczas gdy za ten sam występki niealimentacji, popełniony w okresie od lutego 2017 r. do 9 października 2018 r., na szkodę tej samej małoletniej pokrzywdzonej, oskarżony został już prawomocnie skazany wyrokiem nakazowymi Sądu Rejonowego Poznań-Nowe Miasto i Wilda w Poznaniu z dnia 7 stycznia 2019 r., sygn. akt VI K 1323/18”.

W konkluzji wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku nakazowego i umorzenie postępowania w sprawie na podstawie art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Kasacja jest oczywiście zasadna, co umożliwiło jej rozpoznanie na posiedzeniu bez udziału stron, na podstawie art. 535 § 5 k.p.k.

Na wstępie zauważyć trzeba, że trafnie podniesiono w kasacji, iż za bezskuteczne należy uznać postanowienie Sądu meriti z dnia 9 lutego 2022 r., sygn. akt III K 1057/19, który działając z urzędu, na podstawie art. 105 § 1, 2 i 3 k.p.k., zmienił część wstępną zaskarżonego niniejszą kasacją wyroku nakazowego z dnia 9 grudnia 2019 r. poprzez oznaczenie czasu popełnienia przestępstwa „od 1 sierpnia 2017 r. do 15 czerwca 2018r.”). Niedopuszczalne jest bowiem prostowanie w trybie art. 105 k.p.k. błędnych rozstrzygnięć sądu co do winy, kary oraz środków karnych, o czym niejednokrotnie już wypowiadał się Sąd Najwyższy w utrwalonym orzecznictwie, na które zasadnie powołano się w skardze kasacyjnej. Niezmiennie jest wyrażany w orzecznictwie Sądu Najwyższego pogląd, iż sprostowanie oczywistej omyłki nie może polegać na ingerowaniu w merytoryczną treść wyroku zaś gdy do tego jednak dojdzie, to takie postąpienie nie wywołuje prawnego skutku (*zob. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 4 grudnia 2018 r., sygn. akt II KK 115/18, LEX nr 2623719; z dnia 13 grudnia 2017 r., sygn. akt II KK 341/17, LEX nr 2408313*).

Wobec tego nie może ulegać wątpliwości, iż D. A. na mocy zaskarżonego kasacją wyroku nakazowego Sądu Rejonowego Poznań-Nowe Miasto i Wilda w Poznaniu z dnia 9 grudnia 2019 r., sygn. akt III K 1057/19, został uznany za winnego występkowi niealimentacji, popełnionego w okresie od 1 sierpnia 2017 r. do 15 czerwca 2019 r.. Wyrok ten jednak, jako dotknięty istotnymi, mającymi na jego treść wpływ,

uchybieniami wskazanymi w kasacji Prokuratora Generalnego musi ulec uchyleniu. Konieczność jego uchylenia jawi się jako oczywista, jeśli zważyć że w postępowaniu nakazowym sąd nie może dokonywać zmian w opisie czynu lub w jego kwalifikacji, gdyż czyn przypisany oskarżonemu w wyroku nakazowym winien odpowiadać w pełni czynowi przyjętemu przez oskarżyciela w skardze. Sąd *meriti* tymczasem zmienił opis czynu zarzucanego skazanemu, obejmując swoim wyrokiem nakazowym znacznie dłuższy, w stosunku do zarzucanego, okres przestępnej działalności. Poza tym, orzekanie w postępowaniu nakazowym może nastąpić jedynie w sytuacji, gdy okoliczności czynu i wina oskarżonego nie budzą wątpliwości. Przypisany zaś D. A. występku uchylania się od obowiązku alimentacji został – jak już wyżej wskazano -ukształtowany odmiennie od zarzutu wskazanego w treści aktu oskarżenia. Wobec tego uznać należy, że w konsekwencji doszło do przypisania jemu tego występuku w okresie, który nie znajdował potwierdzenia w materiale dowodowym załączonym do aktu oskarżenia.

Procedując w ten sposób Sąd *meriti* dopuścił się rażącego naruszenia art. 504 § 1 pkt 4 k.p.k. oraz 500 § 1 i 3 k.p.k., które w oczywisty sposób wpłynęło na treść orzeczenia zaskarżonego kasacją wyroku nakazowego.

Wobec konieczności uchylenia zaskarżonego kasacją wyroku powstaje jednak pytanie o to, jakie po uchyleniu tego wyroku należy wydać orzeczenie następce.

Otóż z materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie wynika, że odnośnie do skazanego D. A. wydane zostały przez Sąd Rejonowy Poznań-Nowe Miasto i Wilda w Poznaniu trzy wyroki nakazowe skazujące go za przestępstwo niealimentacji na szkodę małoletniej J. A.:

- wyrok nakazowy z dnia 7 stycznia 2019 r. w sprawie o sygn. akt VI K 1323/18, wskazujący na okres popełnienia tego przestępstwa od lutego 2017 r. do 9 października 2018 r.,
- zaskarżony niniejszą kasacją wyrok nakazowy z dnia 9 grudnia 2019 r. w sprawie o sygn. akt III K 1057/19, wskazujący na okres popełnienia tego przestępstwa od 1 sierpnia 2017 r. do 15 czerwca 2019 r.
- wyrok nakazowy z dnia 23 marca 2020 r. w sprawie o sygn. akt VI KK 212/20 wskazujący na okres popełnienia tego przestępstwa od 10 października 2018 r. do 6 grudnia 2019 r..

Trafnie więc zauważył w kasacji Prokurator Generalny, że z zestawienia okresów występku niealimentacji przypisanych skazanemu w wyroku nakazowym wydanym w sprawie o sygn. akt VI K 1323/18 (od lutego 2017 r. do 9 października 2018 r.) oraz w wyroku nakazowym z dnia 7 stycznia 2019 r. wydanym w sprawie o sygn. akt VI K 1323/18, wynika, że, łącznie, ustalony w nich okres popełnienia przez skazanego występu z art. 209 § 1a k.k. w całości obejmuje okres niealimentacji przypisany D. A. wyrokiem nakazowym z dnia 9 grudnia 2019r. w sprawie o sygn. akt III K 1057/19 (zaskarżonym niniejszą kasacją). Trafnie zauważył też, że, w konsekwencji, po uchyleniu zaskarżonego kasacją wyroku nakazowego, w obrocie prawnym pozostaną dwa wyroki nakazowe, na mocy których skazany został już prawomocnie osądzony za cały okres zarzucanej mu przestępczej działalności, tj. obejmujący m. innymi okres „od 1 sierpnia 2017 r. do 15 czerwca 2019 r.”.

W takiej sytuacji, rzeczywiście niedopuszczalne jest ponowne rozpoznanie sprawy przez Sąd *meriti*. Prawomocnie zakończone postępowania karne (o sygn. akt VI K 1323/18 oraz o sygn. akt VI K 212/20) łącznie obejmują przecież cały okres niealimentacji składający się na przedmiot wyrokowania w sprawie o sygn. akt III K 1057/19.

Skoro zatem nie znajduje uzasadnienia przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania, to w konsekwencji należało po uchyleniu zaskarżonego przedmiotową kasacją wyroku nakazowe umorzyć postępowanie w sprawie na podstawie art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k., uznając, że w sprawie tej, po tym uchyleniu, wystąpiła okoliczność wyłączająca ściganie o której mowa w tym przepisie a mianowicie nakazująca umorzyć postępowanie karne jeśli miałoby ono toczyć się co do tego samego czynu tej samej osoby, odnośnie do której postępowanie takie zostało już prawomocnie ukończone.

Mając na uwadze powyższe orzeczono jak w wyroku, obciążając kosztami procesu Skarb Państwa stosownie do treści art. 636 § 1 k.p.k.